

KRZYSZTOF ADAMOWICZ, ARTUR DYRCZ, HUBERT SZRAMKA

Wpływ redystrybucji środków funduszu leśnego na rentowność nadleśnictw

Effect of redistribution of forestry fund financial resources on the economic profitability of the forest districts

ABSTRACT

Adamowicz K., Dyrzc A., Szramka H. 2014. Wpływ redystrybucji środków funduszu leśnego na rentowność nadleśnictw. Sylwan 158 (7): 483-490.

The study determines the effect of re-allocation of forestry fund financial resources within the forestry sector on the assessed profitability of economic activity of forest districts. The financial standing of forest districts was evaluated based on the return on equity (ROE) and current ratio (CR). The analysis showed the effect of redistribution of forestry fund financial resources on changes in profitability of forest districts.

KEY WORDS

financial system, forestry fund, forest management financing

ADDRESSES

Krzysztof Adamowicz – e-mail: adamowic@up.poznan.pl

Artur Dyrzc, Hubert Szramka

Katedra Ekonomiki Leśnictwa; Uniwersytet Przyrodniczy; ul. Wojska Polskiego 71C; 60-625 Poznań

Wstęp

W realizacji wielofunkcyjnej gospodarki leśnej istotne znaczenie posiadają kosztochłonne czynniki środowiskotwórcze i ogólnospołeczne. W rezultacie w poszczególnych nadleśnictwach odnotowuje się przypadki nieproporcjonalnej relacji kosztów do przychodów, co może determinować poziom osiąganą przez nie rentowności oraz wpływać na dostępność zasobów finansowych. W praktyce gospodarczej oznacza to, że część nadleśnictw nie jest w stanie wygospodarować środków finansowych pozwalających na zachowanie zasady samofinansowania się. Aby zapewnić stabilność finansową nadleśnictw, w ramach struktur finansowych Lasów Państwowych utworzono fundusz leśny, będący przede wszystkim mechanizmem redystrybucji środków pochodzących z nadleśnictw dochodowych (generujących nadwyżki finansowe) do jednostek deficytowych.

Powtarzające się w ostatnich latach próby zmian struktury organizacyjnej Lasów Państwowych, jak również podporządkowania ich rygorom i dyscyplinie finansowej sektora publicznego, wskazują na prawdopodobieństwo zmian w funkcjonowaniu funduszu leśnego. Również zasady gospodarki rynkowej oraz zalecane przez Unię Europejską dążenie do samodzielności (niezależności) finansowej podmiotów gospodarczych mogą mieć wpływ na ograniczenie znaczenia funduszu leśnego w przyszłości. Przy braku alternatywnych źródeł finansowania bieżącej działalności może stanowić to o przyszłych problemach wielu nadleśnictw. Tempo wzrostu kosztów produkcji drewna „przy pniu” jest obecnie wyższe od tempa wzrostu ceny surowca drzewnego [Adamowicz, Kaciunka 2014], co dodatkowo może mieć wpływ na wzrost liczby nadleśnictw deficytowych.

Omawiając mankamenty funduszu leśnego, nie sposób pominąć głoszonej przez UE zasady subsydiarności, która obliguje do maksymalnego usamodzielnienia finansowego podmiotów prowadzących działalność gospodarczą [Klocek 1999] i tylko w ostateczności zasilania ich ze środków zewnętrznych. W tej sytuacji niezmiernie istotne wydaje się określenie racjonalnej skali pomocniczości funduszu leśnego dla poszczególnych regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz wchodzących w ich skład nadleśnictw. Aby to osiągnąć, konieczne jest przeprowadzenie badań uwzględniających podstawowe dla gospodarki leśnej aspekty funkcjonowania funduszu leśnego [Piekutin 2006]. Problematyka funkcjonowania tego funduszu dotyczy zasadniczo wszystkich jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych i mimo że ogólna ocena jego roli i znaczenia wydaje się oczywista, to jednak naukowe ich udokumentowanie może stanowić istotny argument w merytorycznej dyskusji na temat systemu finansowego Lasów Państwowych, gwarantującego właściwe zagospodarowanie lasów oraz ich racjonalne wykorzystanie.

Celem pracy było określenie wpływu wewnątrzbranżowych przekierowań środków funduszu leśnego na ocenę rentowności nadleśnictw na przykładzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu.

Material i metody

Badaniami objęto 33 nadleśnictwa RDLP we Wrocławiu. Wybór tej jednostki administracyjnej związany był z faktem występowania na jej terenie zróżnicowanych warunków realizacji gospodarki leśnej: znajduje się tam 16 nadleśnictw wyżynnych i górskich, 10 nizinnych oraz 7 tzw. borowych. Do grupy wyżynnych i górskich zaliczono nadleśnictwa: Bardo Śląskie, Bystrzyca Kłodzka, Henryków, Jawor, Jugów, Kamienna Góra, Lądek-Zdrój, Lwówek Śląski, Międzylesie, Szklarska Poręba, Śnieżka, Świdnica, Świeradów, Wałbrzych, Zdroje i Złotyja; do nizinnych zaliczono nadleśnictwa: Głogów, Legnica, Lubin, Miękinia, Milicz, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oława, Wołów i Żmigród; a do tzw. borowych nadleśnictwa: Bolesławiec, Chocianów, Pieńsk, Przemków, Ruszów, Świętoszów i Węgliniec. Charakter powyższego podziału wynikał bezpośrednio z wewnętrznej regulacji techniczno-kosztowej w pionie finansowo-księgowym RDLP we Wrocławiu. Badania przeprowadzono w okresie względnej stabilizacji gospodarczej. Z uwagi na to, że dynamizm gospodarczy w Polsce oraz częste zmiany prawa bilansowego powodują, iż badania dla 5-letniego bądź dłuższego okresu są mało przydatne w benchmarku zewnętrznym [Wędzka 2009], wartości wskaźników wyliczono dla 4-letniego okresu badawczego obejmującego lata 2004-2007.

Sytuację finansową nadleśnictw oceniono w oparciu o dwa podstawowe wskaźniki: rentowności kapitałów własnych (*ROE*) i poziomu płynności bieżącej (*CR*). Wybór wskaźników wynikał z faktu, iż cele funkcjonowania przedsiębiorstwa określa się zasadniczo w dwóch perspektywach. W perspektywie krótkoterminowej przyjmuje się za cel utrzymanie płynności płatniczej, natomiast cel długoterminowy stanowi wzrost wartości zarządzanego majątku. Tak więc zysk przedsiębiorstwa, aby stał się rzeczywistą miarą korzyści finansowych, musi być skorelowany z możliwością generowania bieżących nadwyżek środków pieniężnych. Spośród wskaźników rentowności wskaźnik *ROE* najlepiej, bo w sposób syntetyczny, odzwierciedla realizację przez podmiot gospodarczy jednego z nadrzędnych celów działalności przedsiębiorstwa, jakim jest maksymalizacja zysków. Wskaźnik ten określa stopę zwrotu z zaangażowanego w działalność kapitału własnego, a tym samym potencjalne korzyści i możliwości wzrostu wartości przedsiębiorstwa. Pozostałe wskaźniki rentowności, z uwagi na ich szczegółowy charakter, nie mają tak przejrzystej istoty przy pomiarze i ocenie badanego zjawiska [Stępień 2008].

Wskaźnik rentowności kapitału własnego obliczono ze stosunku zysku netto badanego nadleśnictwa do wartości jego kapitału własnego:

$$ROE = \frac{NP}{E} \times 100 \% \quad [1]$$

gdzie:

NP – zysk (strata) netto,

E – kapitał własny.

Wskaźnik płynności bieżącej obliczono ze stosunku aktualnej wartości aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych nadleśnictw:

$$CR = \frac{AO}{ZK} \quad [2]$$

gdzie:

AO – aktywa obrotowe,

ZK – zobowiązania krótkoterminowe.

Przy doborze wskaźników kierowano się opinią Wędzkiego [2009], który twierdzi, że proponowane wskaźniki pozwalają w sposób syntetyczny ocenić, czy podmiot jest zarówno zyskowy, jak i wypłacalny. Ponadto należą do grupy wskaźników najbardziej popularnych i preferowanych w różnego rodzaju modelach i analizach ze względu na ich dużą wartość poznawczą.

Na podstawie analizy wskaźnikowej dokonano klasyfikacji nadleśnictw. Opierając się o wyniki wskaźników rentowności kapitału (ROE), wyodrębniono trzy grupy nadleśnictw: grupa A – nadleśnictwa zyskowe przez cały okres badawczy, grupa B – nadleśnictwa zarówno zyskowe, jak i deficytowe w różnych latach okresu badawczego, i grupa C – nadleśnictwa deficytowe przez cały okres badawczy. Podstawowym narzędziem oceny wskaźnika rentowności kapitału własnego (ROE) było porównanie wartości tego wskaźnika z tzw. granicznym poziomem rentowności, przy założeniu, że wynosi on zero.

Po obliczeniu wskaźnika płynności bieżącej (CR) również wyodrębniono trzy grupy nadleśnictw: grupa a – nadleśnictwa wypłacalne o wskaźnikach płynności bieżącej powyżej średniej branżowej przez cały okres badawczy (średnia branżowa dla nadleśnictw RDLP we Wrocławiu obliczona jako średnia arytmetyczna dla obowiązujących sprawozdań wyniosła 1,83, natomiast dla sprawozdań zmodyfikowanych – 1,74), grupa b – nadleśnictwa niekwalifikujące się do grupy a i c, grupa c – nadleśnictwa niewypłacalne, o wskaźnikach płynności bieżącej przez cały okres badawczy poniżej granicznego poziomu wynoszącego 1,20.

Kolejnym etapem pracy była klasyfikacja nadleśnictw do następujących kategorii: „Aa” – nadleśnictwa wzorcowe, w których zrealizowane były cele związane z pomnażaniem kapitału i zapewnieniem istnienia przedsiębiorstwa, „Cc” – nadleśnictwa deficytowe, które były finansowo zagrożone w związku z niemożnością regulacji zobowiązań. Ostatnią kategorię stanowiły nadleśnictwa kwalifikowane jako pośrednie (np. „Ac”, „Bb”, „Cb” itd.) – w stosunku do których nie można jednoznacznie stwierdzić, czy wykazywały rentowność, czy deficytowość.

W celu wskazania realnego wpływu funduszu leśnego na stan zasobów finansowych badanych nadleśnictw dokonano powyższej klasyfikacji nadleśnictw w oparciu o sprawozdania finansowe sporządzone zgodnie z przyjętą od 1 stycznia 2002 roku ustawą o zmianie ustawy o rachunkowości z 9 listopada 2001 roku (Dz. U. 00.113.1186) (wariant I) oraz w oparciu o analitycznie przekształcone sprawozdania finansowe (wariant II). Przekształcenie sprawozdań polegało na wyeliminowaniu wpływu funduszu leśnego na uzyskiwane przez nadleśnictwa wyniki finansowe poprzez „odksięgowanie” przyznaných poszczególnym nadleśnictwom dotacji z funduszu leśnego i jed-

noczesne „przywrócenie” nadleśnictwom przekazanych przez nie na fundusz leśny środków pieniężnych. Korekty wykonano z zachowaniem zasady równowagi bilansowej.

Nie dokonano korekt danych liczbowych o wartość wskaźnika inflacji, gdyż podstawową bazę porównawczą dla wskaźników finansowych stanowiły stałe przedziały okresu badawczego, a czynnik inflacji oddziaływał na badane zmienne proporcjonalnie. Po wykonaniu obliczeń porównano klasyfikację nadleśnictw dokonaną w oparciu o analizę wskaźnikową sporządzoną na podstawie rzeczywistych i zmodyfikowanych sprawozdań finansowych.

Wyniki

W wariancie pierwszym (ocena na podstawie obowiązujących sprawozdań finansowych) do grupy jednostek wzorcowych, oznaczonych kodem klasyfikacyjnym „Aa”, zaliczono następujące nadleśnictwa: Chocianów, Legnica, Lwówek Śląski, Milicz, Oborniki Śląskie, Świętoszów i Wołów. Do grupy jednostek deficytowych, oznaczonych kodem klasyfikacyjnym „Cc”, nie zaliczono żadnego nadleśnictwa. W grupie nadleśnictw pośrednich znalazły się następujące nadleśnictwa: Bardo Śląskie, Bolesławiec, Bystrzyca Kłodzka, Głogów, Henryków, Jawor, Jugów, Kamienna Góra, Lądek-Zdrój, Lubin, Międzylesie, Miękinia, Oleśnica, Oława, Pieńsk, Przemków, Ruszów, Szklarska Poręba, Śnieżka, Świdnica, Świeradów, Świętoszów, Wałbrzych, Węglińiec, Zdroje, Złotoryja i Żmigród.

W wariancie drugim, w którym podstawę wyliczeniową wskaźników rentowności kapitałów własnych (*ROE*) i poziomu płynności bieżącej (*CR*) stanowiły skorygowane sprawozdania finansowe (bilanse) nadleśnictw (w których właściwe pozycje bilansowe zostały pomniejszone o wartość uzyskanych dopłat z funduszu leśnego oraz powiększone o wysokość naliczonych odpisów podstawowych), do grupy jednostek wzorcowych zaliczono nadleśnictwa: Henryków, Legnica, Lubin, Lwówek Śląski, Milicz, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oława, Świdnica, Wałbrzych, Wołów i Złotoryja. Do grupy jednostek deficytowych, oznaczonych kodem „Cc”, zakwalifikowano nadleśnictwa: Bardo Śląskie, Międzylesie, Ruszów, Szklarska Poręba, Śnieżka, Świeradów, Świętoszów i Zdroje. Natomiast do grupy jednostek pośrednich zakwalifikowano nadleśnictwa: Bolesławiec, Bystrzyca Kłodzka, Chocianów, Głogów, Jawor, Jugów, Kamienna Góra, Miękinia, Pieńsk, Przemków, Węglińiec i Żmigród.

Na podstawie wykonanej analizy porównawczej klasyfikacji poszczególnych nadleśnictw do przyjętych kategorii wynikowych stwierdzono, że w wyniku korekt podstawy wyliczeniowej (wskaźników *ROE* i *CR*) w wariancie drugim doszło do wzrostu liczby nadleśnictw oznaczonych kodem „Aa” z 7 do 12, przy czym 5 jednostek, tj. nadleśnictwa Legnica, Lwówek, Milicz, Oborniki Śląskie i Wołów, utrzymało się w grupie wzorcowej bez względu na zastosowany wariant pozycjonujący. Natomiast nadleśnictwa Henryków, Lubin, Oleśnica, Oława, Świdnica, Wałbrzych oraz Złotoryja, które w wariancie pierwszym zaliczono do grupy pośredniej, w wariancie drugim zakwalifikowano do grupy wzorcowej (tab.). Przekwalifikowanie odbywało się również w drugą stronę. Do grupy jednostek deficytowych zostało zaliczone nadleśnictwo Świętoszów, które w wariancie pierwszym zostało sklasyfikowane jako wzorcowe. Pozostałych 7 nadleśnictw, zaliczonych w wariancie 1 do kategorii nadleśnictw pośrednich, zakwalifikowano w wariancie drugim do nadleśnictw deficytowych (tab.).

Na podstawie wykonanych obliczeń stwierdzono, że w przypadku klasyfikacji nadleśnictw wykonanej na podstawie analizy wskaźnikowej opartej o rzeczywiste sprawozdania finansowe, do grupy pośredniej zaklasyfikowano 26 (85%), a do grupy wzorcowej 7 (15%) nadleśnictw. Przy wykorzystaniu zmodyfikowanych sprawozdań finansowych (wariant drugi) do grupy pośredniej zaliczono 13 (40%) jednostek, do wzorcowej 7 (36%), a do grupy deficytowej 8 (24%) nadleśnictw.

Tabela.

Finansowa klasyfikacja nadleśnictw sporządzona na podstawie rzeczywistych (wariant I) i zmodyfikowanych (wariant II) sprawozdań finansowych

Financial classification of the forest districts based on actual (wariant I) and modified (wariant II) financial reports

Nadleśnictwo	Wariant I	Wariant II	Nadleśnictwo	Wariant I	Wariant II
Bardo Śląskie	pośrednie	deficytowe	Oleśnica	pośrednie	wzorcowe
Bolesławiec	pośrednie	pośrednie	Oława	pośrednie	wzorcowe
Bystrzyca Kł.	pośrednie	pośrednie	Pieńsk	pośrednie	pośrednie
Chocianów	wzorcowe	pośrednie	Przemków	pośrednie	pośrednie
Głogów	pośrednie	pośrednie	Ruszków	pośrednie	deficytowe
Henryków	pośrednie	wzorcowe	Szklarska Poręba	pośrednie	deficytowe
Jawor	pośrednie	pośrednie	Śnieżka	pośrednie	deficytowe
Jugów	pośrednie	pośrednie	Świdnica	pośrednie	wzorcowe
Kamienna Góra	pośrednie	pośrednie	Świeradów	pośrednie	deficytowe
Łądek-Zdrój	pośrednie	pośrednie	Świętoszów	wzorcowe	deficytowe
Legnica	wzorcowe	wzorcowe	Wałbrzych	pośrednie	wzorcowe
Lubin	pośrednie	wzorcowe	Węglińiec	pośrednie	pośrednie
Lwówek Śl.	wzorcowe	wzorcowe	Wołów	wzorcowe	wzorcowe
Międzylesie	pośrednie	deficytowe	Zdroje	pośrednie	deficytowe
Miękinia	pośrednie	pośrednie	Złotoryja	pośrednie	wzorcowe
Milicz	wzorcowe	wzorcowe	Żmigród	pośrednie	pośrednie
Oborniki Śl.	wzorcowe	wzorcowe			

Dyskusja

Zarejestrowano wpływ redystrybucji środków funduszu leśnego na zmiany w poziomie dochodowości nadleśnictw. Środki funduszu leśnego powinny w zasadzie pokrywać w dofinansowywanych nadleśnictwach tylko koszty działalności administracyjnej i podstawowej, w rzeczywistości były one także źródłem dochodów [Piekutin 2006]. Należy jednak zauważyć, iż obowiązujące przepisy nie obligują pionów planistycznych w strukturach Lasów Państwowych do planowania przychodów funduszu leśnego równoważnych jego wydatkom w układzie rocznym. Brak szczegółowych zasad rozdziału dodatniego salda funduszu leśnego stwarza podstawy do różnicowanej interpretacji obowiązujących przepisów, gdyż żadne zapisy legislacyjne nie precyzują pojęcia niedoborów i poziomu, do jakiego powinna być realizowana efektywna pomoc finansowa nadleśnictwom. Brak jest normatywnych wysokości wskaźników finansowych, jakie powinny osiągać jednostki dotowane. W praktyce ustalony na etapie planowania rozmiar dopłat dla nadleśnictw nie podlega zasadniczym zmianom w okresie rozliczeniowym, natomiast planowaną wysokość przychodów z działalności podstawowej weryfikuje realna wartość sprzedaży drewna.

Zakłócenia w sposobie ewidencjonowania wyników finansowych mogą demotywować kadrę kierowniczą, gdyż redystrybucja środków funduszu leśnego utrudnia powiązanie wysokości wynagrodzeń z wynikami finansowymi osiąganymi przez poszczególne jednostki. Według autorów zbilansowany (w układzie rocznym) plan finansowy głównego konta funduszu leśnego nie może być gwarantem realizacji celów przyporządkowanych funduszowi leśnemu. Ryzyko gospodarcze, jakiemu podlega sprzedaż surowca drzewnego w okresach dekoniunktury gospodarczej (tak było np. w 2002 roku [Adamowicz 2012]), oraz ograniczona przewidywalność wielkoobszarowych zagrożeń ekosystemów leśnych przy braku bieżących rezerw na koncie funduszu leśnego mogą spowodować w krótkim okresie trudności płatnicze nadleśnictw i niepełną realizację zadań z zakresu gospodarki leśnej.

Określenie poziomu płynności finansowej oraz kształtowanie wyników finansowych odzwierciedlających rzeczywistą pozycję finansową nadleśnictw jest utrudnione w wyniku redystrybucji środków z funduszu leśnego. Dlatego należałoby przeprowadzać weryfikację zasadności utrzymania planowanego rozmiaru dopłat (np. w odstępach kwartalnych), aby zapobiegać zbyt dużym deformacjom wyników finansowych. Należy zgodzić się z Marszałkiem [1987], że takie czynniki jak: układ bonitacji siedlisk, struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów, długość cyklu produkcyjnego, powierzchnia i zasięg kompleksów leśnych oraz ukształtowanie terenu zawsze będą wpływać na poziom samodzielności ekonomicznej poszczególnych gospodarstw leśnych. Przydział dotacji nadleśnictwom gospodarującym w niekorzystnych warunkach powinien jednak odpowiadać realizacji kosztochłonnych zadań gospodarczych. Jednocześnie wskaźnik odpisu na fundusz leśny powinien być planowany na poziomie gwarantującym utrzymanie przez nadleśnictwa rentowne zdolności inwestycyjnych. Zwiększony odpis można uznać za uzasadniony w przypadku ponadnormatywnych przychodów. Należałoby wyłączyć z obowiązku wpłat na fundusz leśny, w formie odpisu podstawowego, nadleśnictwa uznane za trwale deficytowe, co uprościłoby system rozliczeń i kształtowania znormalizowanych wyników finansowych. Inwestycje w nadleśnictwach dotowanych mogłyby być finansowane z ogólnego konta funduszu leśnego na zasadach podobnych do procedur przyznawania funduszy celowych. Należy zgodzić się z opinią Piekutina i Gruchały [2006], że obecnie fundusz leśny jest wewnętrznym funduszem Lasów Państwowych i nie ma charakteru funduszu celowego w rozumieniu ustawy z 26 listopada 1998 roku o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.). Zgodnie z tą ustawą, według art. 22 ust. 1.: „*Funduszem celowym jest fundusz powołany ustawowo, którego przychody pochodzą ze środków publicznych, a wydatki są przeznaczane na realizację wyodrębnionych zadań*”.

Być może w przyszłości podstawę tworzenia dodatniego salda funduszu powinny stanowić ustalone procentowo części zysków wypracowanych przez nadleśnictwa dochodowe. Taki układ obciążeń finansowych mógłby usprawnić w nadleśnictwach system zarządzania, ułatwić śledzenie relacji przychodów do kosztów, i w rezultacie mógłby posłużyć do stworzenia nowoczesnego, motywacyjnego systemu płacowego w PGL LP.

Ograniczony rozmiar alternatywnych źródeł finansowania działalności Lasów Państwowych (dotacje celowe, fundusze pomocowe), na co uwagę zwraca Szramka [2007], wskazuje, że w dłuższej perspektywie czasowej strategicznym elementem równowagi finansowej znaczącej liczby nadleśnictw pozostanie fundusz leśny. Stanowi on swoistą formę wewnętrznego budżetowania gwarantującego stabilne i szybkie przekierowania środków, co jest szczególnie istotne w zmiennych warunkach gospodarki leśnej. Fundusz gwarantuje podstawową stabilizację jednostek w obrębie organizacji, gdyż tylko w ograniczonym zakresie nadleśnictwa mogą posiłkować się (pożyczać) dostępnymi środkami obrotowymi na rachunku Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych bądź wykorzystywać scentralizowane odpisy amortyzacyjne. Redystrybucja środków funduszu leśnego, oprócz niepodważalnej stabilizacji finansowej ogółu nadleśnictw, ma również szersze uzasadnienie praktyczne, ponieważ w zasadzie jedyną powszechnie stosowaną formą obrotu nadwyżkami środków pieniężnych na poziomie nadleśnictw są terminowe (najczęściej krótkoterminowe) lokaty bankowe, co w przypadku jednostek wysokodochodowych oznacza asekuracyjne i nieefektywne przetrzymywanie tych środków.

Redystrybucja zasobów finansowych funduszu leśnego chroni nadleśnictwa deficytowe przed bieżącym, jak i długoterminowym brakiem środków oraz przed koniecznością zaciągania kredytów. Gdyby ten fundusz nie istniał w nadleśnictwach generujących straty bądź w których efektywna stopa zwrotu z funduszy własnych jest niższa od stopy kredytowej, zadziałałby mecha-

nizm przeciwny do dźwigni finansowej, co w efekcie zmniejszyłoby ich rentowność bądź zwiększyło deficytowość.

Dalsze badania powinny być ukierunkowane na szerszą analizę czynników determinujących deficytowość nadleśnictw. Uzasadnione jest również rozwinięcie badań nad możliwością praktycznego wykorzystania proponowanego modelu oceny i klasyfikacji finansowej nadleśnictw do bieżącego monitorowania wpływu redystrybucji środków funduszu leśnego na kondycję finansową nadleśnictw. Model klasyfikacyjny nadleśnictw może być również podstawą do benchmarkingowych porównań jednostek w obrębie branży leśnej.

Wnioski

- ✦ Redystrybucja środków funduszu leśnego wpływała na rentowność nadleśnictw.
- ✦ Ocena sytuacji finansowej nadleśnictw w oparciu o dwa podstawowe wskaźniki, a mianowicie rentowności kapitałów własnych (*ROE*) i poziomu płynności bieżącej (*CR*), jest utrudniona z uwagi na wpływ redystrybucji środków funduszu leśnego.
- ✦ Zasada subsydiarności nie może być stosowana w gospodarce leśnej z powodu rozbieżności między wynikiem finansowym i ekonomicznym poszczególnych nadleśnictw.
- ✦ Istnieje konieczność realizacji dalszych badań zmierzających do stworzenia branżowych wskaźników rentowności kapitału własnego i poziomu płynności bieżącej, uwzględniających deformację wyniku finansowego nadleśnictw powstałą w wyniku redystrybucji środków funduszu leśnego.

Literatura

- Adamowicz K. 2012. Ocena zmian gospodarki leśnej prowadzonej przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w handlu drewnem w Polsce. Wyd. UP, Poznań.
- Adamowicz K., Kaciunka H. 2014. Ocena tempa zmian kosztów produkcji drewna „przy pniu” i cen surowca drzewnego w latach 2001-2009 na przykładzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. *Leśne Prace Badawcze* 75: 55-60.
- Klocek A. 1999. Pozaprodukcyjne funkcje lasu jako publiczne świadczenia gospodarki leśnej oraz stany jej równowagi. *Sylvan* 143 (12): 5-20.
- Marszałek T. 1987. Ekonomiczne problemy gospodarki leśnej. Wyd. SGGW, Warszawa.
- Piekutin J. 2006. Analiza funkcjonowania funduszu leśnego w systemie finansowym Lasów Państwowych na przykładzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. *Sylvan* 150 (6): 3-18.
- Piekutin J., Gruchała A. 2006. Miejsce i rola funduszu leśnego w systemie finansowym Lasów Państwowych. *Sylvan* 150 (2): 37-45.
- Stępień K. 2008. Rentowność a wypłacalność przedsiębiorstw. Wyd. Difin, Warszawa.
- Szramka H. 2007. Analiza możliwości wykorzystania dodatkowych źródeł finansowania gospodarki leśnej w Polsce. W: *Quo vadis forestry?* Wyd. IBL, Sękocin Stary.
- Wędzki D. 2009. Analiza wskaźnikowa sprawozdania finansowego. Wskaźniki finansowe. Wolters Kluwers Polska, Kraków.

SUMMARY

Effect of redistribution of forestry fund financial resources on the economic profitability of the forest districts

The study determined the effect of reallocations of the forestry fund financial resources within the sector on the assessed profitability of analysed forest districts. In order to indicate the actual effect of the forestry fund on the level of financial resources in analysed forest districts they were classified into model, intermediate and loss-making. The classification was prepared in two

variants. In the first one the forest districts were classified based on the actual financial statements, while in the other based on the analytically modified financial statements excluding the forestry fund. It was found that in the first variant 85% forest districts were classified to the intermediate group, while 15% forest districts were classified as model entities. At the application of modified financial statements (variant 2) 40% forest districts were classified to the intermediate category, 36% were model forest districts, while 24% forest districts were loss-making. As a result of reallocation of the forestry fund financial resources in sixteen forest districts changes were observed in the assessment of their profitability, while in seventeen cases cash flow connected with the forestry fund had no effect on their appraisal. Changes connected with cash flow within the fund resulted in the increase or deterioration of profitability of analysed forest districts depending on the amounts of subsidies and depreciation allocated to individual forest districts.